

GRATULERER MED **KVINNEDAGEN!**
Bli med og tette kapitalgapet

#HUNINVESTERER DNB

GRATULERER MED **KVINNEDAGEN!**
Bli med og tette kapitalgapet

#HUNINVESTERER

Foto: Lise Aserud / NTB

E24Spaltist

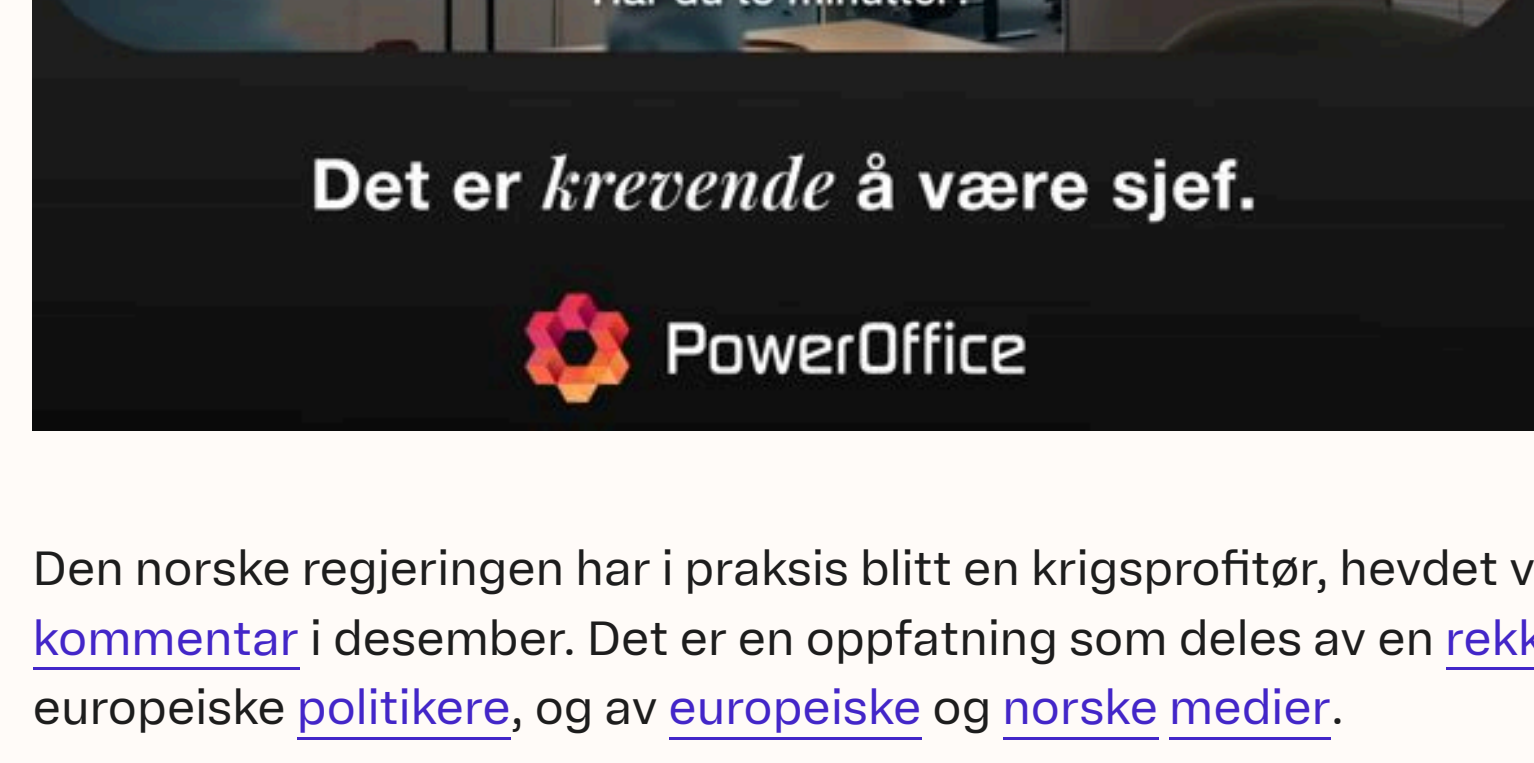
Norge bør avstå krigsgevinsten sin til Ukraina

EDINBURGH/TRONDHEIM – I stedet for å lytte til kritikken, går den norske regjeringen i forsvarsposisjon.

Av Håvard Halland og Knut Anton Mork
Halland er tidligere seniorøkonom i Verdensbanken og OECD og er professor i bærekraftig finans ved Heriot-Watt University. Mork er professor emeritus i samfunnsøkonomi ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Publisert: 23. februar

E24s faste spaltister skriver jevnlig og gir uttrykk for sine egne holdninger.

Den norske regjeringen har i praksis blitt en krigsprofittør, hevdet vi i en [kommentar](#) i desember. Det er en oppfatning som deles av en [rekke](#) europeiske [politikere](#), og av [europeiske](#) og [norske medier](#).

De grunnleggende fakta er ikke oppe til debatt. Etter at krigen i Ukraina brøt ut og førte til en kraftig økning i gassprisene i Europa, har Norge, ifølge Finansdepartementet, høstet en uventet høy fortjeneste på rundt 108 milliarder euro (113 milliarder dollar). Det er mer enn verdien av all [militær](#) og [sivil støtte](#) Ukraina har mottatt fra USA og Tyskland [til sammen](#) fra krigen startet og frem til oktober 2024. Det tilsvarer omtrent en tredjedel av den russiske sentralbankens verdier som for tiden er frosset i Vesten. (Vestlige myndigheter har inngående [diskutert](#) om disse midlene skal kanaliseres til Ukraina slik at de kan brukes til forsvar og gjenoppbygging.)

Men Norge har beholdt denne krigsgevinsten for seg selv og [bevilget](#) beskjedne tre milliarder euro i støtte til Ukraina i budsjettet for 2025, bare en liten økning fra året før. Denne tilnærmingen er rett og slett feil: Norge må overføre sin nylig ervervede «supergevinst», det vil si profitt utover det som er normalt, i sin helhet direkte til Ukraina. Dessverre har det virket som om statsminister Jonas Gahr Støre og nylig avgåtte finansminister Trygve Slagsvold Vedum har vært mer opptatt av å rettferdiggjøre sin beslutning om ikke å gjøre dette, enn å hjelpe Ukraina, Europa eller fremtidige nordmenn.

Støre og Vedum [har hevdet](#) at den uventede høye gevinsten har vært et normalt resultat av de utallige markedskreftene som bestemmer gassprisene. Men dette argumentet holder ikke mål. Det er riktig at det er mange faktorer som påvirker energiprisene, men det er én faktor som i overveldende grad ligger til grunn for den norske super-profiten: I 2022-23 hadde Norge det europeiske gassmarkedet nærmest for seg selv. Dette var et direkte resultat av krigen i Ukraina: Russland hadde kuttet sine gassleveranser til Europa, men de europeiske gassimportørene hadde ennå ikke rukket å bygge [terminaler for flytende naturgass](#) (LNG) for å kompensere for bortfallet.

Støre og Vedum har ikke nøydt seg med å avfeie kritikken ved å hevde at Norges krigsgevinst er et resultat av heldige omstendigheter. De har derimot hevdet at regjeringen og oljeselskapene som opererer i Norge, gjorde våre europeiske naboer en tjeneste ved å trappe opp gassleveransene da de russiske leveransene opphørte. Europa burde takke oss, har Vedum [sagt](#). Denne forteilingen om Norge som en «barmhjertig samaritan» smaker av hykkleri – ikke minst fordi Norge stikker av med gevinsten fra de økte gassprisene, samtidig som norske myndigheter sender en liten slant til ukrainerne som kjemper og dør for sitt lands overlevelse og Europas sikkerhet.

Sett fra de europeiske gasskonsumentenes perspektiv var de økte gassprisene nærmest det samme som en norsk «krigsskatt» som de har måttet betale. De økte energikostnadene belastet budsjettene til husholdninger og bedrifter, og reduserte dermed europeiske myndigheters handlingsrom til å øke skattene for å støtte Ukrainas krigsinsats. Likevel har mange av disse landene klart å gi langt mer støtte til Ukraina som andel av BNP, enn det Norge har gjort.

Støre og Vedum [har sagt](#) at i stedet for å bruke den uventede gevinsten som et «politisk virkemiddel», bør super-profiten gå direkte inn i Statens pensjonsfond utland, Norges statlige investeringsfond, der det vil bli bevart for fremtidige generasjoner av nordmenn. Dette er i tråd med Norges mangeårige forpliktelse til å sikre langsiktig finanspolitisk bærekraft, eksemplifisert ved en regel om at ikke mer enn 3 % av fondets verdi kan overføres til statsbudsjettet hvert år.

Les på E24+
[Handelskrig og Trump: Se nettmøtet med Espen Barth Eide](#)

Men Støre og Vedums standpunkt er kortsiktig i dagens kontekst. For hva kan vel skade fremtidige generasjoner av nordmenn mer enn at vi ikke klarer å bevare demokratiet, friheten og rettssstaten i Europa?

Uansett ble denne finanspolitiske regelen (handlingsregelen) innført for å forhindre innenlandske makroøkonomiske problemer (som valutakursstigning og for høy inflasjon), noe som ikke vil være et problem dersom midlene blir overført direkte til Ukraina. De politiske beslutningstakerne som var ansvarlige for å etablere den – deriblant tidligere statsminister i Norge og tidligere generalsekretær i NATO, [Jens Stoltenberg](#) – kunne umulig ha forestilt seg at den norske regjeringen en dag ville bruke denne regelen til å rettferdiggjøre at man beholdt en slik krigsgevinst.

Norge bidro riktignok med kritisk energiforsyning til Europa i en desperat situasjon. Men i ren finanspolitisk forstand kan man argumentere for at Norge har gjort mer for å støtte Russland. Dette fordi det til dels lukkede markedet for gass (der Norge nærmest var eneste leverandør i et marked som Norge ikke gjorde noe for å skape) begrenset nabolandenes mulighet til å øke sine skatter under krigen, samtidig som Norge avstod fra å sende betydelig hjelp til Ukraina. I mellomtiden har Norge beriket seg selv enormt gjennom avkastningen på statens direkte investeringer i olje- og gassfelt, utbytte fra eierandelen i oljeselskapet Equinor (der den norske staten har aksjemajoriteten) og skatteinntekter fra oljeselskaper som er gjenstand for en marginalskatt på 78 % av overskuddet.

Det vil være kortsynt av norske myndigheter å ikke bruke denne krigsgevinsten til å støtte Ukrainas forsvar og gjenoppbygging. De gjør klokt i å legge om kursen. Til tross for vår motvilje mot å bli medlem av EU, er vi nordmenn en del av – og afhengige av – det europeiske fellesskapet. Fremfor å fokusere utelukkende på snævre nasjonale interesser, må norske myndigheter begynne å tenke på hele Europas ve og vel. De økende truslene mot det liberale demokratiet – ikke bare fra vår store nabo i øst, men også fra vår store allierte på den andre siden av Atlanterhavet – gjør dette skiftet enda mer presserende.

Oversatt av Marius Gustavson

Copyright: Project Syndicate, 2025.
www.project-syndicate.org

Dette er E24s faste spaltister

Alle spaltene [kan leses her](#).

- Sophia Adampour**
Sophia Adampour er kunnskapsleder ved teknologihubene i Oslo. Skriver først og fremst om teknologi.
- Ine Marie Eriksen Søreide**
Leder i Stortingets utenriks- og forsvarskomite (Høyre). Tidligere forsvarsminister og utenriksminister.
- Carine Smith Ithenacho**
Direktør for eierskap og etterlevelse, Norges Bank Investment Management, populært kalt Oljefondet.
- Espen Barth Eide**
Utenriksminister (Ap). Tidligere klima- og miljøminister.
- Ishita Barua**
Lege med PhD i KI i medisin, forfatter og gründer i Livv Health
- Asle Toje**
Utenrikspolitisk kommentator og forsker.
- Mathias Fischer**
Daglig leder i Initiativ Vest. Tidligere journalist og politiker.
- Lina Strandvåg Nagell**
Leder for Prosjekter og EU-Politikk ved Bellonas Brussel-kontor. Skriver spalten *Fra Brussel* om hva som skjer i unionen.
- George Riekales**
Assisterende direktør ved den Brussel-baserte tenketanken European Policy Center (EPC). Før dette var han blant annet diplomatisk rådgiver for EU's sjef for handler under Brexit. Skriver spalten *Fra Brussel* om hva som skjer i unionen.
- Johan Andresen**
Styreleder og investor i Ferd-konsernet, med et ekstra engasjement for sosialt entreprenørskap.
- Bettina Banoun**
Advokat, dr.juris. og partner i Wiersholm. Også medlem av Skatteutvalget.

Publisert: 23. februar 2025 12:13

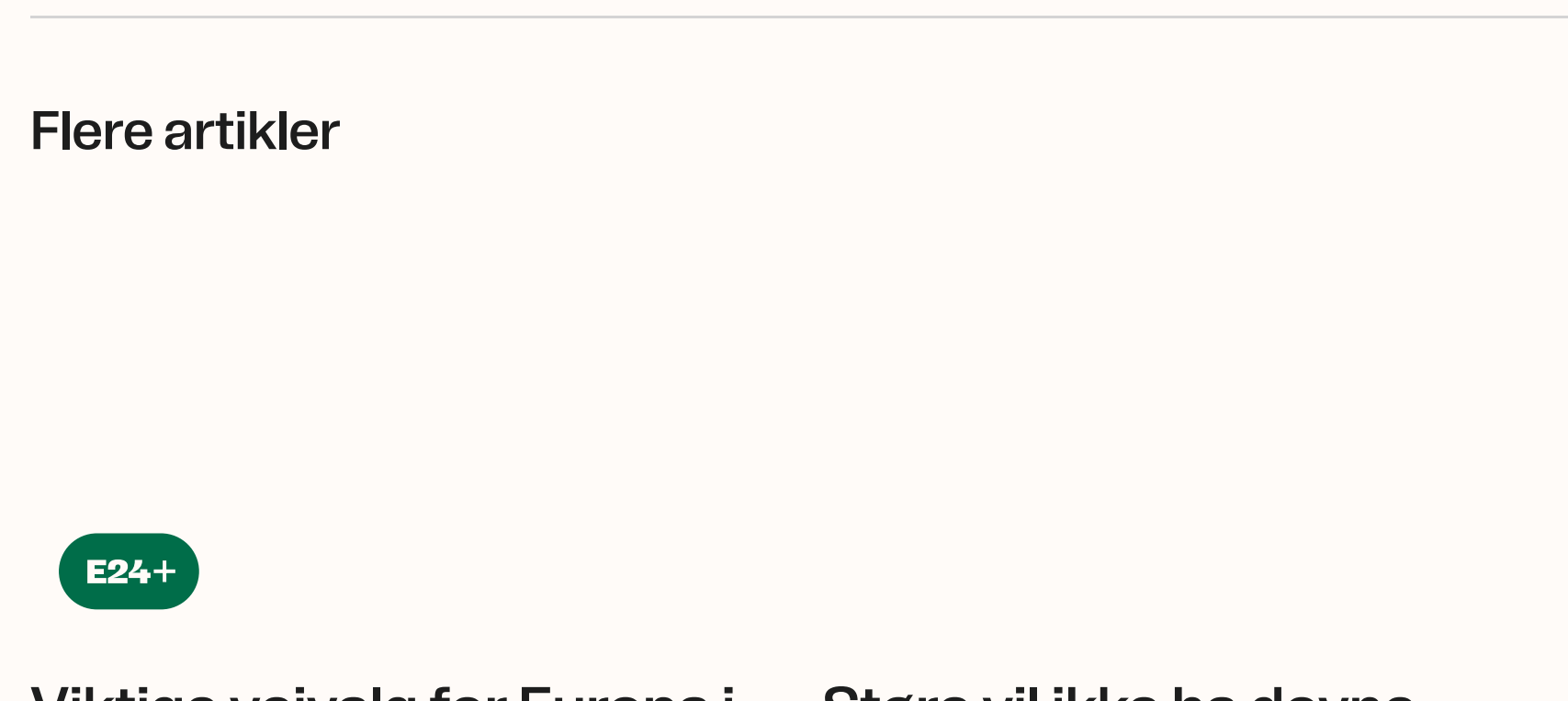
[Del](#) [Facebook](#) [E-post](#)

Her kan du lese mer om

[# E24Spaltist](#) [# Spaltist](#) [# Ukraina](#) [# Trygve Slagsvold Vedum](#)
[# Jonas Gahr Støre](#)

E24 | Stillinger

Se mer →

Sammen gir vi avfall nytt liv
Kommersiell leders rolle i et av regionens mest spennende miljøkonsern
Vil du lede et solid selskap i vekst?
Acco

Flere artikler

E24+
Viktige veivalg for Europa i 2025
Støre vil ikke ha dovnordmenn: – Trenger et kritisk blick

E24+
Vil DeepSeek rokke ved USAs teknologiske dominans?

Bech Holte om Stoltenberg: - Trump er ingen idiot – En gave til landet

Artikkelen fortsetter under annonser